

Not 21

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 25 april 2024 följande beslut (mål nr 4420-23).

Bakgrund

1. Kommunfullmäktige i Staffanstorps kommun beslutade den 6 april 2022 att godkänna årsredovisningen för år 2021 för Staffanstorps kommunkoncern. Beslutet överklagades och upphävdes av Förvaltningsrätten i Malmö. Ordföranden i kommunstyrelsen i Staffanstorps kommun överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg, som inte meddelade prövningstillstånd.

Yrkanden m.m.

2. Kommunjuristen B.A. har, i uppgiven egenskap av företrädare för kommunstyrelsen i Staffanstorps kommun, överklagat kammarrättens avgörande och givit in ett delegationsbeslut från kommunstyrelsen, underskrivet av honom själv, som anger att kommunstyrelsen med stöd av punkt 3.1 i kommunstyrelsens delegationsordning beslutar att överklaga kammarrättens avgörande till Högsta förvaltningsdomstolen.

3. Av punkt 3.1 i delegationsordningen, under rubriken Juridiska frågor, framgår att kommunjurist – med vissa undantag som inte är tillämpliga i målet – ges rätt att föra kommunstyrelsens talan inför och utanför domstolar. I delegationsordningen finns ett allmänt förbehåll för ärenden som enligt 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:725) inte får delegeras.

4. B.A. har förelagts att med protokollsutdrag styrka att kommunstyrelsen beslutat att till Högsta förvaltningsdomstolen fullfölja talan i målet eller att styrka sin behörighet med en fullmakt, men har inte gett in någon sådan handling.

Skälen för avgörandet*Rättslig reglering m.m.*

5. I mål där någon har begärt laglighetsprövning av kommunfullmäktiges beslut gäller enligt 6 kap. 15 § kommunallagen att kommunstyrelsen själv eller genom ombud företräder kommunen, om inte kommunfullmäktige beslutar att själv företräda kommunen.

6. Kommunstyrelsen har liksom övriga kommunala nämnder möjlighet att delegera sin beslutanderätt i vissa frågor. En nämnd får bl.a. enligt 6 kap. 37 § och 7 kap. 5 § kommunallagen uppdra åt en anställd hos kommunen att besluta i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 38 §. Enligt 6 kap. 38 § första stycket 5 får beslutanderätten inte delegeras i ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

7. Enligt 5 kap. 1 § kommunallagen beslutar fullmäktige i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen eller regionen. Ett sådant ärende är, enligt punkt 7 i första stycket i samma paragraf, årsredovisning och ansvarsfrihet. Av 5 kap. 2 § framgår att ärenden som anges i 5 kap. 1 § första stycket inte får delegeras till nämnderna.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

8. Frågan i målet är om B.A. med stöd av delegation har rätt att överklaga kammarrättens avgörande.

9. Målet avser laglighetsprövning av kommunfullmäktiges beslut. Enligt 6 kap. 15 § kommunallagen får kommunstyrelsen själv eller genom ombud företräda kommunen i sådana mål om inte kommunfullmäktige beslutar att själv företräda kommunen. Något sådant beslut är inte fattat. Det är således kommunstyrelsen som företräder kommunen i målet. Frågan är om denna uppgift kan delegeras till en kommunjurist med stöd av 6 kap. 37 § och 7 kap. 5 §.

10. Kommunfullmäktiges beslut att godkänna en årsredovisning är ett sådant ärende som enligt 5 kap. 2 § kommunallagen inte får delegeras till nämnderna.

11. Enligt 6 kap. 38 § första stycket 5 kommunallagen får beslutanderätten inte delegeras i ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras. Kommunstyrelsen är därför förhindrad att delegera beslutet att överklaga kammarrättens avgörande till en enskild tjänsteman (jfr HFD 2021 not. 32). Kommunens talan får således endast föras av kommunstyrelsen eller genom ombud.

12. B.A. är därmed förhindrad att genom delegation överklaga kammarrättens avgörande. Eftersom han inte styrkt sin behörighet på annat sätt ska överklagandet avvisas.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avvisar överklagandet.

I avgörandet deltog justitieråden *Jäderblom*, *Anderson* och *Nilsson*. Föredragande var justitiesekreteraren Emma Hallström.

Förvaltningsrätten i Malmö (2023-05-02, ordförande Steen):

Förvaltningsrätten konstaterar att gällande bestämmelser i 5 kap. 4 § lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning anger att den s.k. blandmodellen ska användas.¹ De diskussioner och utredningar som redovisas ovan medför inte annat än att gällande bestämmelse ska tillämpas.

Av Staffanstorps kommuns årsredovisning för 2021 framgår att pensionsåtaganden har bokförts enligt fullfonderingsmodellen och kommunen konstaterar under noterna i redovisningen att detta strider mot 5 kap. 4 § och 6 kap. 4 § lagen om kommunal bokföring och redovisning. Anledningen till avsteg från lagen uppges som att det ger mer rättvisande räkenskaper. Det finns även två revisionsberättelser daterade samma dag och undertecknade av tre resp. två olika revisorer. I båda revisionsberättelserna konstateras att kommunens räkenskaper inte är rättvisande eftersom de grundar sig på att kommunen redovisar pensionsskulden enligt fullfonderingsmodellen och inte följer 5 kap. 4 § lagen om kommunal

¹ I 5 kap. 4 § lagen om kommunal bokföring och redovisning anges att utbetalningar av pensionsförmåner som intjänats före år 1998 ska redovisas som kostnader i resultaträkningen (red. anm.).

bokföring och redovisning. Den ena revisionsberättelsen tillstyrker inte att fullmäktige godkänner årsredovisningen medan den andra tillstyrker godkännande av årsredovisningen. Med hänsyn till det sagda anser förvaltningsrätten att det är visat att årsredovisningen med avseende på hur pensionsåtaganden redovisas inte är upprättad enligt bestämmelsen i 5 kap. 4 § lagen om kommunal bokföring och redovisning. Andra attsatsen i det överklagade beslutet strider således mot lag.²

13 kap. 9 § kommunallagen

I 13 kap. 9 § kommunallagen anges att om ett fel har saknat betydelse för ärendets utgång, behöver beslutet inte upphävas. Detsamma gäller om beslutet har förlorat sin betydelse till följd av senare inträffade förhållanden.

Kommunen har åberopat att felet har saknat betydelse för kommunfullmäktiges beslut och inte ska upphävas med stöd av 13 kap. 9 § kommunallagen. Som skäl för det har kommunen anfört att samtliga partier utom Centerpartiet och Miljöpartiet de gröna yrkade att kommunfullmäktige skulle godkänna årsredovisningen. Kommunfullmäktiges beslut har således fattats i fullt medvetande om såväl revisorernas påtalanden som utformningen av och innehållet i årsredovisningen.

Fel som har saknat betydelse i 13 kap. 9 § kommunallagen avses t.ex. mindre allvarliga handläggningsfel (se bl.a. prop. 1990/91:117 s. 225 f.). Att majoriteten i kommunfullmäktige röstat på visst sätt, såsom kommunen uppgett, medför enligt förvaltningsrätten inte att beslutet inte ska upphävas enligt angivna bestämmelse. Följaktligen ska det överklagade beslutet upphävas enligt 13 kap. 8 § 4 kommunallagen.

– Förvaltningsrätten upphäver Kommunfullmäktige i Staffanstorps kommuns beslut den 6 april 2022 att godkänna överlämnad årsredovisning/sammanställd årsredovisning för år 2021 för Staffanstorps kommun-koncern.

Kammarrätten i Göteborg (2023-06-27, Falkendal och Bohman Olin):

Kammarrätten har gått igenom allt material som finns i målet och kommit fram till att prövningstillstånd inte ska meddelas. Överklagandet kommer därför inte att prövas av kammarrätten.

– Kammarrätten meddelar inte prövningstillstånd. Förvaltningsrättens avgörande står därför fast.

² Enligt andra attsatsen i det överklagade beslutet godkände kommunfullmäktige årsredovisningen för år 2021 för Staffanstorps kommun-koncern (red. anm.).